

Dominantní životní styl

Styl, který je v daném společenském systému představován jako vzorový a proto hodný napodobení; patří sem nositelé „exkluzivního životního stylu“ a styl těch, kteří systém ideově a prakticky utvářejí či spravují: mediokracie, její tahouni i loutky, se tu prolíná s politickými, ekonomickými, finančními, intelektuálními, vědeckými a jinými elitami vlivu. Tito lidé jsou nositeli ideologií, „skutečných“ hodnot systému a jako takoví rozmanitě symbolizují víru v luxus, peníze, úspěch, parlamentní demokracii, trh, růst, rovnost (ať už inteligencí, práv, šancí, ras nebo pohlaví...) atd.

Standardní životní styl

Styl, který je v daném společenském systému nejrozšířenější. Jeho společným jmenovatelem je spotřební orientace. Míra spotřeby, kterou jeho představitelům umožňuje jejich postavení či výkon je dále rozděluje do různých (sociálních) skupin. Lidé s možností vysoké spotřeby jsou konformní s představiteli systémového dominantního životního stylu, který jejím prostřednictvím automaticky podporují a napodobují. Lidé s nižší možnou spotřebou se s dominantním životním stylem identifikují méně, tzn., že věří v menší část jeho hodnot, např. v luxus a peníze, ale ne již v „úspěch“ nebo „svobodný trh“. Ve skupinách lidí s možností vyšší spotřeby můžeme částečně spatřovat někdejší „střední třídu“, buržoazii. V mnohem početnějších skupinách lidí s možností nižší spotřeby můžeme částečně spatřovat někdejší „lid“, který „zmaloburžoazněl“. Typickým představitelem „lidu“ se tedy stal „maloměšťák“, drobný buržoa. Tyto kategorie však zastaraly. „Poslední člověk“ (Nietzsche) všech skupin standardního životního stylu je prostě „konzument“, a většinou námezdně (=za mzdu) pracující. Dávno ho přitom nedefinuje jen výběr konzumovaných věcí, ale i zážitků. Od lidí dominantního životního stylu se odlišuje větší pasivitou: zpravidla totiž jen imituje jejich konzumní „strategie“ („řízení zvenčí“). Je objektem i subjektem konzumu zároveň.

Tradiční (= z pokolení na pokolení předávaný) životní styl

Styl, který v daném společenském systému mizí, žili dříve hlavně zemědělci (patřila k nim

svými kořeny i pozemková aristokracie): tělo národů. Dnešní obyvatel venkova za prací buď dojíždějí, nebo zaměstnaný v obecních službách se však od standardního pasivního konzumenta z měst moc neliší. „Tradičně“ tak ještě žijí nemnozí sedláci (= „farmáři“), kteří se chtě nechtě musejí přinejmenším podřizovat řádu ročních období, nádeníci (= sezónní dělníci), a tedy převážně Ukrajinci, zatímco jiné menšiny, Cikáni a Vietnamci, jsou již spíše konzumenty (sotva totiž udržují i jen obyčejně předků více než majorita), nebo duchovní – zkrátka lidé, kteří nemohou (pro nedostatek „volného času“), nechtějí nebo ani neumějí využívat „všech možností“ konzumní reality.

Marginální životní styl

Styl těch, kteří až příliš zjevně a prokazatelně porušují právní normy většinové společnosti, anebo se příliš zjevně a prokazatelně odchylojí od jejích, třeba i ryze momentálních, norem mravních; patří sem tedy různí delikventi (někdejší „galerka“), z nich převážně zloději (čili i narkomani), v druhém případě bezdomovci, ale také různí úchylkáři (duševně nemocní či smyslně „zvrácení“ lidé, jejichž náboženské či sexuální sektářství nezřídka splývá v jeden celek); všichni se vyznačují svéráznými vnitroskupinovými formami komunikace (včetně např. oděvu). Degradované pozdní formy některých adolescentních „revolt“, jejichž nositelé odmítli, resp. neměli schopnosti dospět, však k marginálům přesto většinou nepatří, neboť jejich skupiny se postupně rozpadají a ti jedinci, kteří zůstávají odmítáním zavedených hodnot majority a některými vnějšími znaky věrní své „subkultuře“, ať už se označují za hippies nebo punkery, se připojují k výše uvedeným skupinám narkomanů, bezdomovců-duševně postižených. Přežívající motorkářské klany, jak je známe z USA, patří svým napojením na organizovaný zločin k delikventům přímo.

Alternativní životní styl

Styl, který se vymezuje vůči dominantnímu a standardnímu. Bývaly do něj zařazovány právě různé „vzpoury mládeže“. Tyto „kontrakultury“, jejich „nekonformnost“ a „provokace“, jsou ovšem již dlouhou dobu přirozenou součástí standardního spotřebního, ba dominantního životního stylu, který se „demokratizoval“ (viz „bílé negři“ hiphopu, „buržoazní bohéma“ Bobos), resp. městského folklóru. Také intelektuálně „módní alternativy“ (ekologové, gender, mírová hnutí typu **Stop the War**) jsou dnes etablovanou součástí hlavního proudu a rozhodně pro systém nepředstavují žádnou hrozbu, neboť je naprosto vstřebal. Skutečnou alternativu proto představuje jen to, co stojí vně systému, mimo jeho hodnoty, a je tudíž jeho vzorovými nositeli právem označováno za *extremismus*. Postavením na „vnější straně“ přitahuje extremismus přirozeně i část marginálů, lidí „z okraje“, což ho k radosti „správců a držitelů moci“ v očích „řádných konzumentů“ negativně zabarvuje. Medializovaní „extremisté“, ať už organizovaní nebo ne, slouží představitelům systému především jako nutný obraz „nepřítele“. Z tohoto pohledu se i oni stávají jeho „užitečnou“ součástí. Hrozí však i reálným nebezpečím: kdyby totiž systémy byly nepomíjivé, pak by neexistovaly *dějiny*. *

Poznámka:

* Každý společenský systém plodí či vyrábí krize. Dosáhne-li krize určité intenzity, může se

touha „extremistů“ po uskutečnění vlastních hodnot a idejí setkat s nespokojenosti „lidu“ („...v šedém stádu se skrývají vlci, tj. takové povahy, které ještě vědí, co je to svoboda. A tito vlci jsou nejen silní sami sebou, nýbrž je tu i nebezpečí, že svitne-li zlé ráno, přenesou se jejich vlastnosti na masy a ze stáda se stane smečka. To je noční můra držitelů moci.“ (E. Jünger, *Chůze lesem*, s. 17); některé ideály pramenící z antropologických konstant mohou v revoluční situaci opět proniknout širokou společenskou základnou i napříč životními styly. Až přijde „velký přelom“ (*Zeitumbruch*, singularita): prosadí se jiné principy a hodnoty, jejichž nositeli budou jiné povahy, a z nich se zformuje nový logos jako garant integrity a jednoty všeho jsoucího. Neboť zatímco ideologie západního systému je scelená jak nikdy dříve, jeho logos se dávno rozpadá; požadavek „přehodnocení všech hodnot“ trvá.